

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

BENDROJO UGDYMO
MOKYKLŲ SKELBIAMOS
INFORMACIJOS, KIEK IR
KOKIŲ VADOVĖLIŲ BEI
MOKYMO PRIEMONIŲ
ĮSIGIJO PER 2020 METUS,
APŽVALGA

BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ SKELBIAMOS INFORMACIJOS, KIEK IR KOKIŲ VADOVĖLIŲ BEI MOKYMO PRIEMONIŲ ĮSIGIJO PER 2020 METUS, APŽVALGA

ĮVADAS

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. V-755 „Dėl Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas mokyklų aprūpinimą vadovėliais reglamentuojantis *Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių ir mokymo priemonių atitikties teisės aktams įvertinimo ir aprūpinimo jais tvarkos aprašas*¹ (toliau – Aprašas). Apraše įvardyta mokyklų atsakomybė pateikti informaciją, kiek ir kokių vadovėlių bei mokymo priemonių jos įsigijo per kalendorinius metus. Ši informacija turi būti skelbiama mokyklos interneto tinklalapyje. Apraše taip pat numatyta galimybė už mokymo lėšas, skirtas vadovėliams ir mokymo priemonėms, įsigyti ne tik spausdintų vadovėlių ar skaitmeninių mokymo priemonių, bet ir teisę naudotis skaitmeniniais vadovėliais ar skaitmeninėmis mokymo priemonėmis. Nacionalinė švietimo agentūra analizuoja viešai prieinamą informaciją, skelbiamą mokyklų tinklalapiuose, apie įsigytas mokymo priemones bei vadovėlius ir šioje apžvalgoje pateikia apibendrintus šios privalomos skelbti informacijos 2020 m. duomenis.

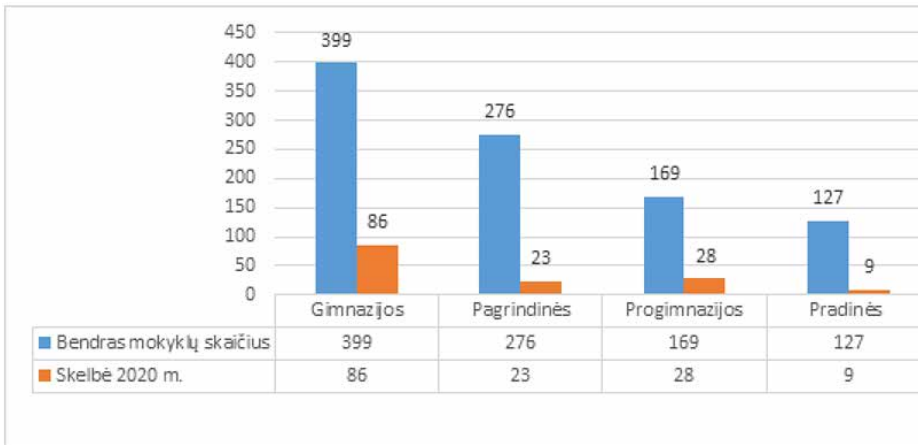
MOKYKLŲ PATEIKTA INFORMACIJA APIE ĮSIGYTUS VADOVĖLIUS IR MOKYMO PRIEMONES

Nacionalinė švietimo agentūra 2021 m. rugpjūčio mėn. išanalizavo bendrojo ugdymo mokyklų interneto tinklalapiuose paskelbtą informaciją, kiek ir kokių vadovėlių bei mokymo priemonių jos įsigijo per kalendorinius metus. Informacija buvo renkama pagal mokyklų tipus. Atlikta analizė parodė, kad 2020 m. iš 399 gimnazijų informaciją apie įsigytus vadovėlius ir mokymo priemones skelbė 86 gimnazijos, t. y. 21,6 % šio tipo mokyklų. Iš 276 pagrindinių mokyklų minėtą informaciją savo tinklalapiuose paskelbė 23 pagrindinės mokyklos – 8,3 % visų šio tipo mokyklų. Analizuojant 169 progimnazijų tinklalapius, nustatyta, kad 28 mokyklos arba 16,6 % visų šio tipo mokyklų skelbė informaciją, iš 127 pradinėjų mokyklų – 9 pradinės mokyklos arba 7,1 % visų pradinėjų mokyklų. Galima apibendrinti, kad iš 971 patikrintos bendrojo ugdymo mokyklų interneto svetainės skelbiama informacija buvo rasta 146 (14,9 %) mokyklų svetainėse. Informaciją teikiančių ir ją turinčių teikti mokyklų skaičiaus santykis pavaizduotas 1 diagramoje.

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7c4c3010980f11e9ae2e9d61b1f977b3>

1 diagrama.

Bendrojo ugdymo mokyklų, interneto tinklalapiuose skelbiančių informaciją, kiek ir kokių vadovėlių bei mokymo priemonių įsigijo per kalendorinius 2020 m., skaičius.

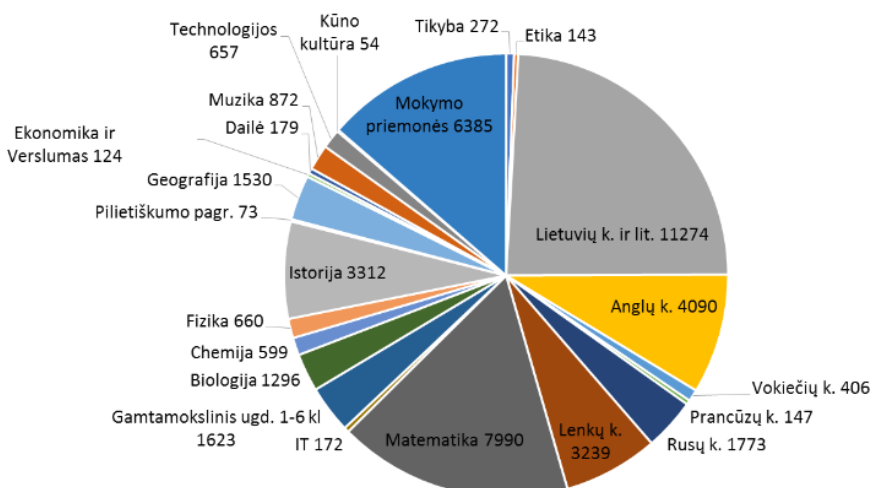
Toliau analizuojami tik 146 bendrojo ugdymo mokyklų, kurios teikė informaciją, duomenys.

Apžvalgoje analizuojamos mokymo priemonės apibrėžiamos taip, kaip reglamentuoja *Švietimo aprūpinimo standarto*², patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-2368 „Dėl Švietimo aprūpinimo standartų patvirtinimo“, 13.2, 13.6 ir 13.8 papunkčiai bei Aprašas. 2–5 diagramose ir lentelėje pateikiami įsigytų vadovėlių ir mokymo priemonių kiekiai vienetais, diagramose teikiami atskirų tipų mokyklų duomenys apie jų įsigytus vadovėlius ir mokymo priemones.

Pagal pateiktus duomenis nustatyta, kad gimnazijos įsigijo daugiausia vadovėlių, skirtų lietuvių kalbos ir literatūros dalykui, – 27,8 % visų gimnazijų įsigytų vadovėlių. Antroje vietoje yra matematikos vadovėliai – 19,7 %, trečioje vietoje – mokymo priemonės. Paklausūs yra anglų kalbos (10,1 %), istorijos (8,2 %) vadovėliai ir vadovėliai lenkų kalba (8,0 %).

2 diagrama.

Gimnazijos 2020 m. įsigijo dalykams skirtų vadovėlių ir mokymo priemonių.

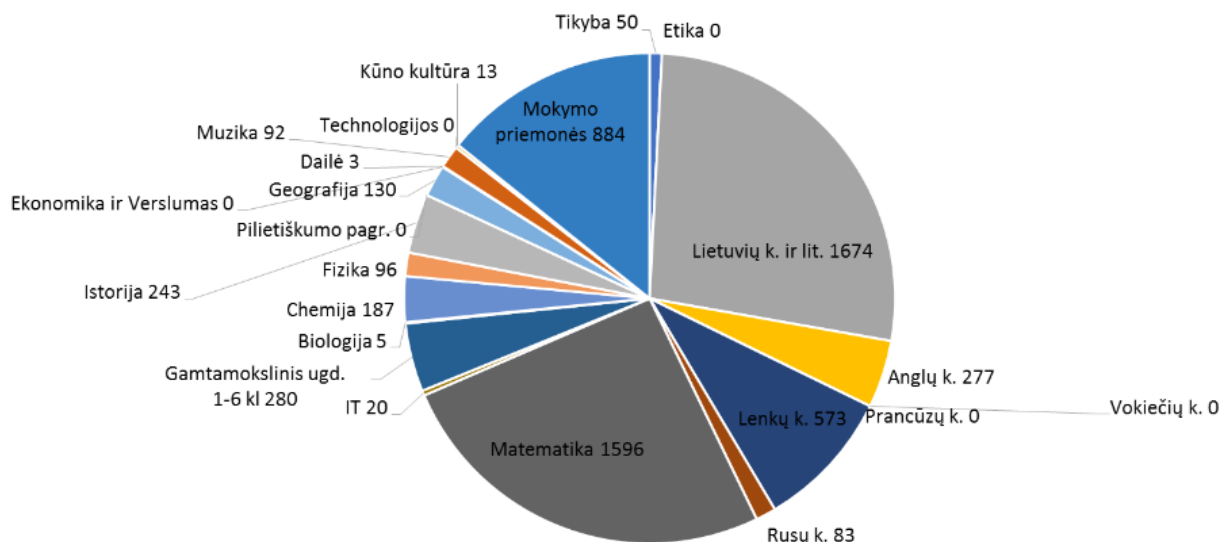

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.415146>

Analizuojant pagrindinių mokyklų pateiktą informaciją, galima teigti, kad išlieka ta pati tendencija, kaip ir gimnazijose: daugiausiai nupirkta lietuvių kalbos ir literatūros dalykui skirtų vadovėlių (31,4 % visų nupirktų vadovėlių), antroje vietoje – skirtų matematikos dalykui (30,0 %). Trečioje vietoje – mokymo priemonės.

3 diagrama.

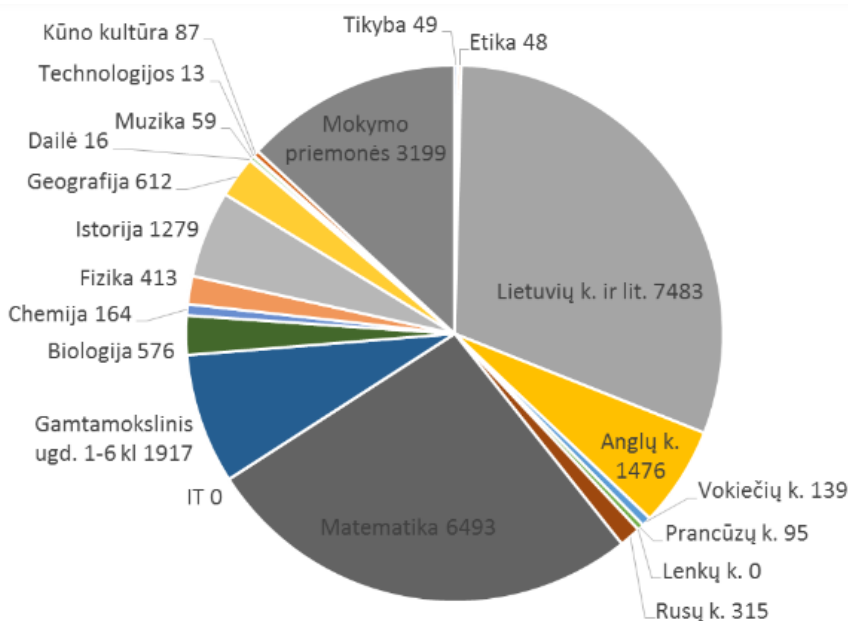
Pagrindinės mokyklos 2020 m. įsigijo dalykams skirtų vadovėlių ir mokymo priemonių.

Pagal progimnazijų teiktus duomenis, pirmoje vietoje taip pat išlieka lietuvių kalbos ir literatūros dalykui įsigyti vadovėliai (35,2 % visų nupirktų vadovėlių), antroje vietoje – matematikos dalykui (30,6 %). Trečioje vietoje – mokymo priemonės.

4 diagrama.

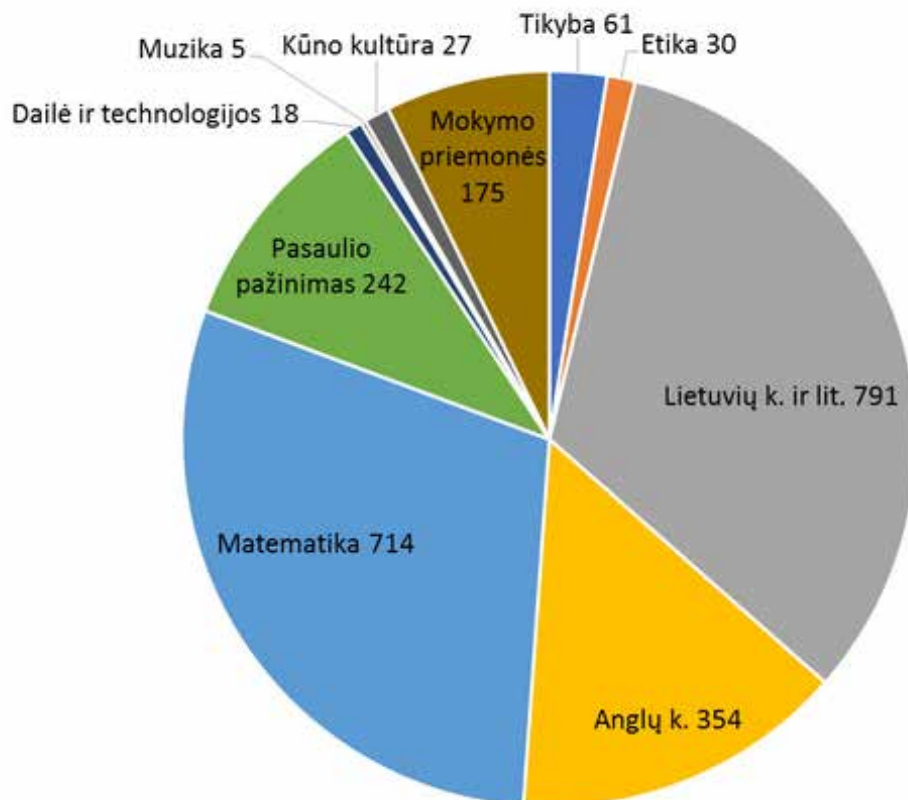
Progimnazijos 2020 m. įsigijo dalykams skirtų vadovėlių ir mokymo priemonių.

Apie pradinių mokyklų vadovėlių ir mokymo priemonių paklausą spręsti sunku, nes informaciją paskelbė tik 7,1 % mokyklų. Visgi rezultatas panašus į analizuojamus kitų tipų mokyklų duomenis: daugiausiai įsigyta lietuvių kalbos dalykui skirtų vadovėlių (35,2 % nupirktų vadovėlių), antroje vietoje – matematikos dalykui (31,8 %), trečioje vietoje – anglų kalbos mokymui (15,78 %).

5 diagrama.

Pradinės mokyklos 2020 m. įsigijo dalykams skirtų vadovėlių ir mokymo priemonių.

2020 metais informaciją pateikusioms bendrojo ugdymo mokykloms aktualiausi iš pirktų priemonių buvo lietuvių kalbos vadovėliai, jų nupirka 21 222 vnt. Antroje vietoje – matematikos dalykui mokytį skirti vadovėliai, jų nupirka 16 793 vnt. Mažiausiai įsigyta vadovėlių, skirtų dailės ir technologijų dalykui 1–4 kl. – 18 vnt., pilietiškumo pagrindų dalykui – 73 vnt. bei ekonomikos ir verslumo dalykui – 124 vnt.

Toliau lentelėje pateikiama detali 145 mokyklų, kurios 2020 metais skelbė informaciją apie įsigytus vadovėlius ir mokymo priemones, suvestinė pagal dalykus. Šalia bendrojo ugdymo mokyklos esantis skaičius rodo, kiek šio tipo švietimo institucijos paskelbė savo internetiniame puslapyje informaciją apie įsigytus vadovėlius ir mokymo priemones.

Dalykas	Bendrojo ugdymo mokyklos tipas				Bendras skaičius pagal dalyką
	Gimnazijos 86	Pagrindinės 23	Progimnazijos 28	Pradinės 9	
Tikyba	275	50	49	61	435
Etika	143	–	48	30	221
Lietuvių k. ir lit.	11 274	1674	7483	791	21 222
Anglų k.	4090	277	1476	354	6197
Vokiečių k.	406	–	139	–	545
Prancūzų k.	147	–	95	–	242
Lenkų k.	3239	573	–	–	3812
Rusų k.	1773	83	315	–	2171
Matematika	7990	1596	6493	714	16 793
Informacinės technologijos	172	20	–	–	192
Gamtamokslinis ugd. 1–6 kl.	1623	280	1917	242	4062
Biologija	1296	5	576	–	1877
Chemija	599	187	164	–	950
Fizika	660	96	413	–	1169
Istorija	3312	243	1279	–	4834
Pilietiškumo pagrindai	73	–	–	–	73
Geografija	1530	130	612	–	2272
Ekonomika ir verslumas	124	–	–	–	124
Dailė	179	3	16	–	198
Dailė ir technologijos 1–4 kl.	–	–	–	18	18
Muzika	857	93	59	5	1029
Technologijos	657	–	13	–	670
Kūno kultūra	54	13	87	27	181
Vadovėlių skaičius mokykloms	40 488	5323	21 234	2242	69 287
Kitos mokymo priemonės	6385	884	3199	175	10 643

APIBENDRINIMAS IR REKOMENDACIJOS

Privalomą informaciją apie įsigytus vadovėlius ir kitas mokymo priemones viešino tik 14,9 % Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų, nors tai vykdyti įpareigoja teisės aktai. Dėl šios priežasties pateikti duomenys neatspindi tikrosios padėties. Pastebėta, kad institucijos, neteikiančios informacijos, vadovaujasi pasenusiais Aprūpinimo vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašais, o kai kurie tvarkos aprašai atnaujinti vadovaujantis netekusiais galios (2011 m. ar net 2009 m., 2005 m.) teisės aktais arba visiškai neįtraukiant punkto apie informacijos skelbimą.

Be to, analizuojant pateiktus dokumentus, nustatyta, kad mokyklos skelbiamos informacijos dažniausiai nedetalizuoja ir pateikia tik įsigytų vadovėlių ar mokymo priemonių vienetų skaičių bei išleistas jiems lėšas; nenurodo dalyko, klasės, autoriaus (-ų), leidimo metų, leidyklos; teikia už mokslo metus (o ne už kalendorinius metus, kaip reikalauja teisės aktas); kartais sąrašuose pateikiama ir nupirktų kitų prekių. Dėl šios priežasties kyla sunkumų vertinant pateikiamą informaciją.

Dažnai vartotojui sunku rasti informacijos skelbimo vietą mokyklos interneto svetainėje. Informacija pateikiama įvairiose vietose, prie įvairių nuorodų: „Biblioteka“, „Dokumentai“, „Finansinės ataskaitos“, „Viešieji pirkimai“, „Veikla“, „Atviri duomenys“, „Mokyklos veikla“, „Administracinė informacija“, „Mažos vertės pirkiniai“, „Tėvai“, „Mokiniam“, „Paslaugos“ ir kt.

Rekomendacijos:

- * Už informacijos apie įsigytus vadovėlius ir mokymo priemones skelbimą paskirti atsakingą asmenį.
- * Informaciją skelbti lengvai surandamoje mokyklos tinklalapio vietoje, su aiškiai įvardyta aktyvia nuoroda, šalia skelbiant ir mokyklos direktoriaus įsakymu patvirtintą Vadovėlių ir mokymo priemonių įsigijimo, priėmimo, apskaitos, saugojimo ir išdavimo mokiniams tvarką.
- * Skelbiant informaciją nurodyti: vadovėlių – dalykas, klasė, autorius (-iai), leidykla ir išleidimo metai, įsigytų vienetų skaičius, kaina; mokymo priemonių – pavadinimas, dalykas, klasė (kuriai skiriama), įsigytų vienetų skaičius, kaina.
- * Informaciją teikti ne už mokslo, o už kalendorinius metus – iki kovo 1 d.

Nacionalinė švietimo agentūra
Mokymo priemonių sklaidos skyrius